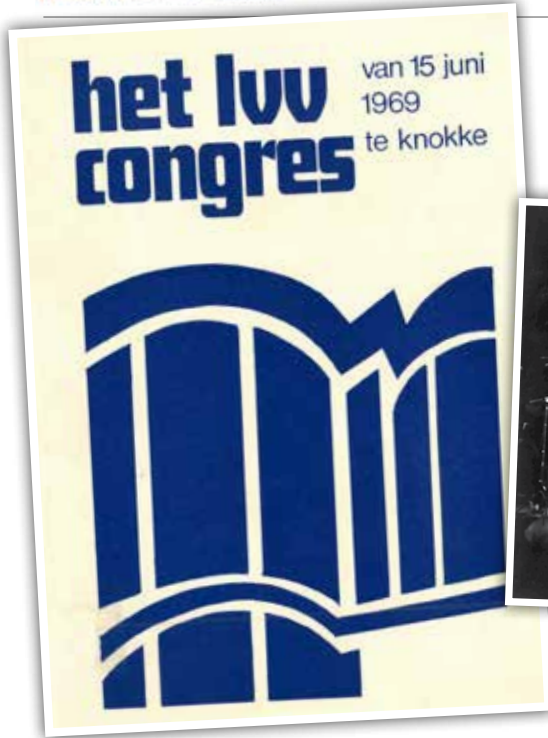

het Volksbelang

Liberaal Vlaams Tijdschrift
www.hetvolksbelang.be

nr 8 - Oktober 2014
Jaargang 135
maandblad

Foto's Liberaal Archief

Honderd jaar LVV in beeld

In het Liberaal Archief te Gent loopt momenteel een tentoonstelling over de geschiedenis van het Liberaal Vlaams Verbond, dat vorig jaar honderd jaar jong was.

De tentoonstelling bevat tal van unieke foto's, publicaties en geeft een beknopt overzicht van de geschiedenis van het verbond.

De tentoonstelling in het Liberaal Archief, Kramersplein 23 te 9000 Gent is nog tot 14 november 2014 te bezoeken, elke werkdag van 9 tot 12 en van 13 tot 17 uur. Ook groepsbezoeken zijn mogelijk, maar hiervoor graag een seintje vooraf op 09/221.75.05 of op info@liberaalarchief.be

Lees meer blz. 8

DE VERLICHTING LEEFT

Minister van Staat Karel Poma hield naar aanleiding van de voorstelling in het Antwerps Stadhuis van zijn nieuw boek over de Verlichting een opmerkelijke toespraak met het volgende besluit: "De Verlichting beleeft na twee eeuwen van onderdrukking vandaag een wedergeboorte. De ouderen onder ons hebben meegewerkt aan dat reveil. Het is nu aan de jongere generaties om de Verlichting verder uit te werken, om de Verlichting te plaatsen in het kader van een niet-godsdiensstige, atheïstische levensopvatting. Het zal een werk van lange adem zijn, omdat wij weten dat het een ideaal is. Maar zonder een ideaal is het uitbouwen van een verlichtingsmaatschappij gedoemd om te mislukken."

Lees meer blz. 4.

Inhoud

VAN DE REDACTIE **Onrust in het avondland** / 2 | **DE HELFT VAN DE WERELD Prijzen onder vuur** / 7 |
BOEKEN **De Kleenex Kronieken** / 9 | **BUITENLAND Populisme in Hongarije** / 10 |

Van de redactie
door **Bert Cornelis**

Het primaat van de politiek

Een vakbondsleider zegt dat het vernielen van de voorgevel van een partij een daad van vrije meningsuiting is. De aanval op het partijhoofdkwartier van de MR kan niet zomaar vergeleken worden met wat studentikoos werpen met verfiëren. Het vernielen van andermans eigendom doe je niet. Zijn de grenzen van het futsoen bij de vakbonden dan verlegd?

Geweld is verwerpelijk. Maar je hoeft het natuurlijk niet eens te zijn met het beleid van een regering, al heeft die een democratische meerderheid in het parlement. Protest hoort bij de democratie. Dat is nu eenmaal het recht van vrij je mening te uiten. De hele sociale geschiedenis van het land hangt aaneen met betogingen, het beïnvloeden van regeringsbeslissingen, ja zelfs met als gevolg de val van regeringen. Studenten, boeren, mijnwerkers, metalo's... ze kwamen met veel plezier op straat om hun gelijk te halen. Het blijft daarom totaal fout om het protest tegen de regering-Michel 'ondemocratisch' te noemen. Deze zienswijze ruikt naar 'dictatuur', want "wie niet denkt zoals de meerderheid, is tegen mij en is ondemocratisch". Je zou bij zo'n uitspraken als liberaal de kriebels moeten krijgen.

De taak van de oppositie is om voluit oppositie te voeren. Dat is duidelijk, maar dan op inhoudelijke wijze, zonder te schofferen, zoals de PS deed in het federaal parlement, toen ze weinig respect opbracht door de regeerverklaring van de premier voortdurend met veel verbaal geweld te storen. De regering en haar meerderheid hebben als taak hun uitgestippeld beleid in wetten om te zetten en te stemmen in het parlement. Eens wet, dan moeten hun beslissingen gerespecteerd worden. Door iedereen.

Maar zover zijn we dus nog niet. Het regeerakkoord is er, de besparingsmaatregelen zijn bekend. Wat liep er dan fout? Begin jaren negentig schreef Guy Verhofstadt zijn eerste burgermanifest. Hij plaatste de politieke overheid tegenover de burger. Die burger stond helemaal alleen, tenzij hij deel uitmaakte van een drukingsgroep, een vakbond, die aan de

kant stond van de verzuilde partijen. "Er heerst een vlotte wisselwerking, een menselijke en zakelijke osmose, tussen het politieke milieu en dat van (...) de vakbonden." Politici waren veelal lid van die belangengroepen en deden dus wat die drukingsgroepen vroegen. Met veel gemak hielpen ze coalities op de been, of lieten regeringen vallen.

De kritiek van Verhofstadt op deze werking van de democratie leidde tot een omgekeerde beweging. Door de Nieuwe Politieke Cultuur kwam het tot lossere banden tussen politiek en syndicaat. Politici moesten onafhankelijk van hun zuil oordelen. Het primaat van de democratie was, dat de burgers het altijd bij het rechte eind hadden, ook als hun keuze tot voor die democratie gevaarlijke conclusies zou komen. Eens beslissingen genomen, moesten die worden uitgevoerd,

zonder inmenging van de vakbonden of andere belangengroepen.

Voor de huidige generatie van partijvoorzitters en ministers (de late dertigers) groeiden op met deze gedachte en

“Zonder aan dit primaat te raken, is het best dat de gebroken relatie tussen de beslissende overheid en de middengroepen hersteld wordt.”

maakte die evolutie ten gronde mee, en handelt daar nu ook naar: ongebonden en onafhankelijk. Dit verklaart wellicht waarom zij zo weinig aandacht hebben gehad tijdens hun onderhandelingen en het schrijven van het regeerakkoord voor wat er bij de "drukings- en belangengroepen van Verhofstadt" leefde. Wat er omging in het 'middenveld'. De slinger ging daarmee de andere kant op, met als gevolg dat het sociaal overleg nu dood en begraven is.

Zonder aan dit primaat te raken, is het best dat de gebroken relatie tussen de beslissende overheid en de middengroepen hersteld wordt. Dit kan van de kant van de syndicaten door aan tafel te gaan met de regering en met open vizier te discussiëren. De regering moet de kans grijpen om de vele misverstanden die er rond sommige maatregelen hangen, weg te werken.

De burger zelf heeft er immers geen belang bij dat de samenleving met een 'hete herfst' wordt opgezaald, want uiteindelijk zal hij of zij aan het kortste eind trekken. Niet de regering, niet de syndicaten. ■

De Verlichting belicht

Een grote belangstelling en veel schoon volk op “t Schoon Verdiep” in het Antwerpse stadhuis. Minister van Staat Karel baron Poma stelde er zijn nieuw boek *De Verlichting belicht* voor. Het boek is een uitgave van het Liberaal Archief en uitgeverij Garant. De boekvoorstelling was vanzelfsprekend ook een huldebeton aan de man zelf, liberaal boegbeeld en intussen 94 jaar jong.

Met de Verlichting wordt de periode aangeduid die grosso modo samenvalt met de 18de eeuw en waarin het kritisch denken centraal stond. De Verlichting wordt algemeen beschouwd als een van de pijlers van ons Westers beschavingsmodel. Karel Poma is al zijn hele leven gefascineerd door deze periode waarin hij dezelfde waarden ontdekt die hij ook in het liberalisme en de vrijzinnigheid terug vindt. De Verlichting belicht is een grondige herwerking van Poma's eerder verschenen boek over de Verlichting (uit 2009). Hij schreef een aantal nieuwe hoofdstukken en vulde de bestaande hoofdstukken aan met nieuwe thema's en gedachten.

Rijke carrière

Karel Poma bouwde een rijk gevulde carrière uit in de liberale beweging, als voorzitter van het Liberaal Vlaams Verbond (in 1968 en van 1973 tot 1974), als senator, als allereerste staatssecretaris voor Milieu (in de regering Tindemans I) en als minister van Cultuur in de Vlaamse regering (toen nog Vlaamse Exe-cutieve) Geens I, de allereerste liberaal en vrijzinnige op die post.

In zijn laudatio loofde Jan Kerremans, voorzitter van het Liberaal Archief en oud-kabinetsmedewerker van Karel Poma, de mens die steeds het belang van zijn partij, de PVV, liet primeren boven zijn persoonlijke ambities. Kerremans noemde Poma een vrijdenker in hart en nieren, een liberaal zoals een

“Zonder ideaal is een ‘Verlichte samenleving’ gedoemd om te mislukken.”

liberaal moet zijn, namelijk een humanist die de vrijheid als het belangrijkste goed ziet. Dirk Verhofstadt stelde het boek voor: “Dit boek komt net op tijd. Juist op een ogenblik dat zoveel mensen twijfelen aan de kracht van de rede en de vooruitgang, maakt een 94-jarige denker ons weer duidelijk waar-

voor we moeten strijden. In een tijd waarin nationalisme en populisme hoogtij voeren, waarin mensen omwille van hun overtuiging of geloof op een gruwelijke wijze vermoord worden, komt dit boek als een politiek testament van iemand die zelf ervaren heeft wat onvrijheid betekent”. Karel Poma maakte als student de Tweede Wereldoorlog mee, en stapte als lid van het Liberaal Vlaams Studenten Verbond in het verzet.

De kranige 94-jarige minister van Staat nam ten slotte zelf het woord. Hij riep de jonge generaties op om de idealen van de Verlichting verder uit te bouwen en uit te dragen. Dat zal volgens hem een werk van lange adem zijn, juist omdat het een ideaal is. Maar zonder ideaal is een “Verlichte samenleving” gedoemd om te mislukken.

De boekvoorstelling en huldeviering van minister van Staat en gewezen LVV-voorzitter Karel Poma kon rekenen op massale belangstelling. Op blz. 4 en 5 vindt u de integrale tekst van de toespraak die de auteur hield tijdens de voorstelling van zijn boek. ■

KDB

Leden van het LVV kunnen het boek uitzonderlijk bestellen tegen de prijs van 25 euro (in plaats van 35 euro) + 4 euro verzendkosten. U betaalt per factuur na ontvangst van het boek. Stuur een mailtje naar info@liberaal-archief.be of telefoneer naar 09/221.75.05.

KAREL POMA: “HET IS NU

Laat mij in de eerste plaats toe om u te danken voor uw aanwezigheid. Uw belangstelling voor de Verlichting bewijst dat deze visie op de maatschappij, die in de twintigste eeuw doodgezwegen en bijna vergeten werd, terug in de belangstelling is gekomen.

Ik wil ook allen bedanken die mij geholpen hebben bij het schrijven van mijn boek, evenals de uitgeverij Garant, het Liberaal Archief, gevestigd in Gent en geleid door Luc Pareyn, en mijn talrijke vrienden. U zal mij misschien vragen: “waarom in 2014 over de Verlichting een tweede boek schrijven, vermits ik over dit onderwerp in 2009 reeds een boek gepubliceerd heb?”

“De Verlichting laat mij niet los.”

Het antwoord is drieledig, maar ook eenvoudig. Vooreerst, de Verlichting laat mij niet los. Het is de belangrijkste historische gebeurtenis die ons hedendaags leven bepaalt. Vervolgens is de Verlichting in onze maatschappij onder de bevolking te weinig gekend, zodat het nodig is het belang van de Verlichting te blijven herhalen. En ten slotte werd de Verlichting in de vorige twee eeuwen uit de geschiedenis verbannen, zodat heel wat belangrijke historische gegevens verloren gingen die vandaag opnieuw moeten ontdekt worden, waardoor de Verlichting een andere betekenis krijgt.

Ik wil hiervoor verwijzen naar het boek *Het verdorven genootschap* van Philipp Blom, die schrijft dat hij in 2007 geen antwoord kon geven op wat de radicale Verlichting betekende en wie daar achter stond, omdat hierover te weinig of geen gegevens bestonden. Wat wij weten over de Verlichting, geeft een onvolledig beeld zodat een aanvulling noodzakelijk is. Dit heeft mij in het bijzon-

der aangezet om een tweede boek over de Verlichting te schrijven. Ik wil enkele belangrijke standpunten belichten die in mijn eerste boek niet of onvolledig voorkomen.

Mijn eerste standpunt: alles is eenvoudig, ook de Verlichting. Dit staat lijnrecht tegenover elk filosofisch standpunt. Het tweede standpunt gaat over de basis van de Verlichting: zijn een ingewikkelde theorie en een eenvoudige in overstemming met elkaar? Het derde standpunt luidt: waarop steunt de eenvoudige theorie? Vervolgens belicht ik het standpunt van Kant en de scheiding van Kerk en Staat. En mijn vijfde standpunt ten slotte gaat over het atheïsme, waarbij ik het godsdienstig element in de Verlichting verwerp.

Mijn eerste standpunt

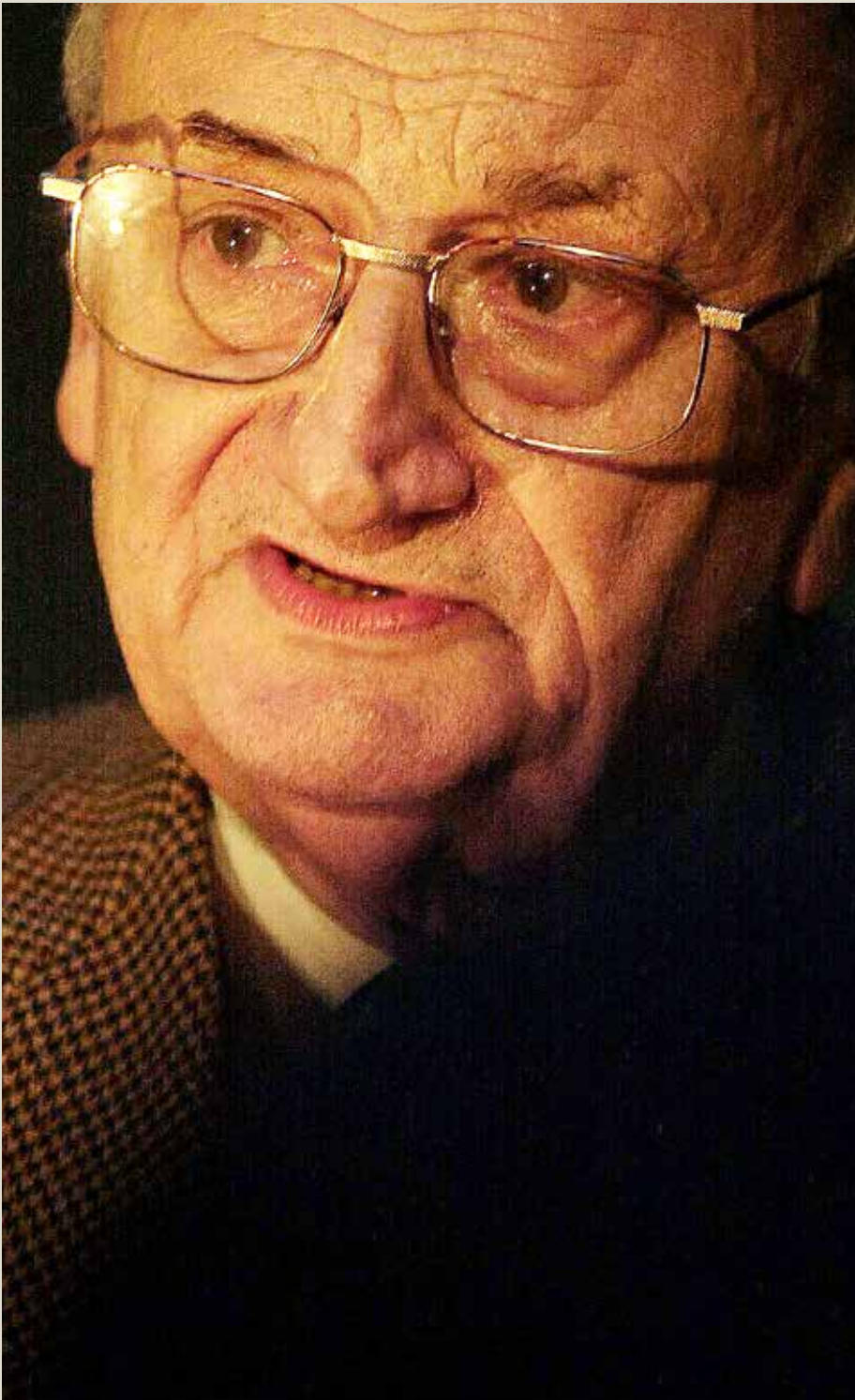
Ik ga uit van het standpunt dat “alles eenvoudig is”. De studie van de wetenschap heeft mij hierin geholpen. Ik wil dit met een paar voorbeelden illustreren. Wat is een vlam? Hierop kon men geen antwoord geven en kwam men met allerlei ingewikkelde theorieën voor de dag, tot Lavoisier bewees dat een vlam een oxidatie is, een eenvoudig scheikundig verschijnsel. Wat is materie? Gedurende eeuwen heeft men geredetwist of materie al dan niet een compact geheel was tot men vaststelde dat materie uit 92 verschillende type-elementen bestond, atomen, die allen op dezelfde wijze waren samengesteld: een kern met daarrond elektrisch geladen deeltjes.

Newton had reeds vastgesteld dat alle verschijnselen in de natuur beantwoorden aan vaste, onveranderlijke wetten. Het begrip determinisme deed zijn intrede in de wetenschap. Maar in de twintigste eeuw ontdekt men dat niet alle verschijnselen deterministisch zijn. Deterministische wetten gelden alleen voor macroverschijnselen, die in ons dagelijks leven voorkomen. Voor de uiterst kleine deeltjes, omschreven in de kwantummechanica, geldt de chaoswet. Uit de chaos ontstaat orde. Wij kunnen besluiten dat het heelal beheerst wordt door twee wetten: het determinisme voor de macrowereld, de chaos voor het zeer kleine, elk met hun eigen wetten.

Wat is energie? Het was Einstein die met een eenvoudige formule bewees dat energie en materie twee vormen waren van eenzelfde entiteit. Zo niet zou men materie niet in energie kunnen omzetten, wat wel het geval is. De nucleaire centrales, waarbij materie in elektrische energie omgezet wordt, zijn een bewijs van het feit dat energie en materie eenzelfde entiteit zijn. Ik zou nog talrijke voorbeelden kunnen aanhalen, over ruimte en tijd, over de evolutie van het leven. Het principe dat alles eenvoudig is, is dus een universeel principe, niet beperkt tot natuurwetenschappelijke verschijnselen, maar geldig voor alle verschijnselen.

Het vertrekpunt van mijn opvatting over de Verlichting is dat alle filosofische, wetenschappelijke en politieke problemen zeer

AAN DE JONGERE GENERATIES!"

eenvoudig zijn. Indien zulks niet het geval is, is dat omdat we het probleem niet kennen of niet begrijpen. Tegenover de Verlichting als een grote filosofie stel ik een zeer eenvoudige opsomming van beginselen. Het zijn twee verschillende omschrijvingen van de Verlichting, die elkaar niet tegenspreken.

Mijn tweede standpunt

Ik weeg de voor- en nadelen van beide standpunten af. Over de grote filosofie zijn heel wat boeken geschreven, onder meer door de Pruisische filosoof Immanuel Kant. Hij wordt beschouwd als de "filosoof van de Verlichting". Maar de werken van Kant zijn zeer omvangrijk en gaan over een veelheid aan onderwerpen. Hans Joachim Störig schreef dat Kant's werken behoren tot de rijkste, maar ook tot de moeilijkste van de wereldliteratuur. Voor de niet-gespecialiseerde lezer zijn die werken moeilijk te begrijpen. Dat is een grote handicap.

De grote filosofie, onder meer van Kant, is geschikt voor een zeer kleine elite. De kleine filosofie, de opsomming van een aantal beginselen, zal gemakkelijk de massa bereiken. Men kan de Verlichting dus benaderen vanuit twee standpunten: ofwel is de Verlichting het werk van een of meerdere filosofen, ofwel is zij een samenvatting van standpunten, die in de loop der tijden ontstaan zijn. Voor wat dit laatste betreft, steunt de Verlichting op een filosofisch gegeven dat alles eenvoudig is, en dus niet minderwaardig aan andere filosofische opvattingen.

Mijn derde standpunt

In mijn derde standpunt zal ik uiteenzetten hoe de Verlichting gegroeid is. Daartoe ontleed ik de Verlichting. Hoe is zij ontstaan en geëvolueerd? Het vertrekpunt was een reactie op de heersende middeleeuwse levenswijze, beheerst en beheerd door een joods-christelijke traditie. Vanaf het einde van de middeleeuwen werden sommige van deze standpunten in vraag gesteld en ofwel aangepast, ofwel verworpen. De Verlichting is het →

→ resultaat van een geleidelijk groeiproces met betrekking tot politieke, filosofische, sociale, culturele en godsdienstige opvattingen. Op het einde van dit groeiproces, eind achttiende eeuw, was het mogelijk de verschillende opvattingen samen te brengen, te bundelen tot een geheel.

De principes verwijzen naar het menselijk leven. Zij zijn daarom ook universeel en het meest geschikt voor het beheer van de maatschappij. Onze westerse maatschappij steunt op de Verlichting. Die gaat over de parlementaire democratie, de rechten van de mens, het rationeel wetenschappelijk onderzoek, de religieuze en filosofische verdraagzaamheid en de methode om die principes te verwezenlijken. De Verlichting is een ideaal, een utopie, waarvan wij weten dat de principes nooit volledig verwezenlijkt zullen zijn, maar die wij ononderbroken moeten trachten na te streven.

De scheiding van Kerk en Staat

De meeste Verlichtingsfilosofen waren deïst, zij geloofden in een ondefinieerbare God, maar waren godsdienstbelijders. Dit is ook het geval voor Kant. In de talrijke werken die Kant over de Verlichting schreef, zoals *Kritiek van de theoretische rede* en *Kritiek van de praktische rede*, komt Kant tot het besluit dat wetenschap beperkt is tot dingen van ruimte en tijd, en dat religie, gebaseerd op wetenschap, onmogelijk is.

Toch bestaat God. Het bewijs hiervoor leidt Kant af van de praktische rede. Consequent redelijk handelen is niet mogelijk zonder het geloof in God. “De religie valt samen met de moraal”, zegt Kant. Vermits er maar één opvatting over God kan zijn, kan er ook maar één over moraal zijn. Daarom verwerpt Kant de talrijke godsdiensten met elk hun moraal, maar gelooft hij in één God met één moraal. Kant leefde in Oost-Duitsland, een land dat verdeeld was in twee godsdienstige opvattingen. Door de vele tegenstrijdige godsdienstige opvattingen, elk met hun eigen moraal, is een beheer van de Staat uitsluitend op godsdienstige basis niet mogelijk. De scheiding van Kerk en Staat betekent dus dat men

de Kerk en de Staat erkent, maar dat beide gescheiden moeten worden. Ik zou hier aan toevoegen “moeten blijven” totdat men tot één enkele opvatting over God gekomen is, althans volgens Kant.

Atheïsme

Vandaag wordt het bestaan van die God in vraag gesteld. Behoort het geloof in één God tot één van de fundamentele principes van de Verlichting? Op het einde van de 18de eeuw ontwikkelde zich een strekking onder enkele verlichtingsfilosofen dat er geen God is, een strekking die de naam van atheïsme kreeg. De praktijk wijst heden uit dat voor de toepassing van de Verlichtingsidealen geen God nodig is, of hij nu bestaat of niet.

De filosofen van de achttiende eeuw werden als “radicalen” betiteld. Deze vorm van Verlichting werd vanaf het begin van de negentiende eeuw in de geschiedenis doodgezwegen. Dit legt uit waarom, zelfs voor bekende Verlichtingsfilosofen, de radicale Verlichting een onbekende was.

Hoe is zulks te verklaren? De atheïstische strekking kende op het einde van de acht-

tiende eeuw een groot succes, onder meer door toedoen van de Franse Revolutie, waarbij de atheïstische zienswijze veel succes kende. Maar tweemaal zou die bestreden en onderdrukt worden. Een eerste maal onder Robespierre, die op enkele maanden tijd van een maatschappij op basis van de Verlichting overschakelde naar een politieke dictatuur. Nadat Robespierre op het schavot stierf, brak een nieuwe periode aan, waarin de Verlichting opnieuw toegepast zou worden, tot Napoleon het bewind overnam. Met de val van Napoleon werd een restauratiepolitiek ingevoerd, met een terugkeer naar de conservatieve politiek van het ancien régime. Alhoewel de openbare opinie de Verlichtingspolitiek bleef toegedaan, voerde de heersende klasse een restauratiepolitiek. Dit verklaart waarom de Verlichting als een geschiedkundig gegeven beschouwd werd, een verleden dat men zo vlug mogelijk moest vergeten.

Intussen heeft het begrip atheïsme een andere betekenis gekregen dan op het einde van de achttiende eeuw. Daarover getuigt onder meer het standpunt van atheïsten zoals Einstein, die het hebben over een religieus atheïsme of een atheïstische spiritualiteit, die niet geloven in een God, op mensenmaat, maar overtuigd zijn van het bestaan van een superieur iets. Maar hierover wil ik het nu niet hebben, want dit zou ons te ver leiden.

Besluit: werk van lange adem

Laat mij besluiten: de Verlichting beleeft na twee eeuwen van onderdrukking vandaag een wedergeboorte. De ouderen onder ons hebben meegewerkt aan dat reveil. Het is nu aan de jongere generaties om de Verlichting verder uit te werken, om de Verlichting te plaatsen in het kader van een niet-godsdienstige, atheïstische levensopvatting. Het zal een werk van lange adem zijn, omdat wij weten dat het een ideaal is. Maar zonder een ideaal is het uitbouwen van een verlichtingsmaatschappij gedoemd om te mislukken.

(Karel Poma sprak deze toespraak uit tijdens de voorstelling van zijn boek “De Verlichting belicht” in het stadhuis van Antwerpen op 25 september 2014.) ■

Prijzig

De Nobelprijs voor de Vrede ging naar Kailash Satyarthi en Malala Yousafzai “Voor de strijd tegen de onderdrukking van jongeren en voor het recht van alle kinderen op onderwijs”. Er zijn een massa prijzen, lokale en globale. Soms denk je dat ze niet zozeer een ‘beloning’ zijn dan wel een levensverzekering. Laten we als liberalen vooral voor dat soort prijzen gaan, omdat we zo werken aan vrijheid en vooruitgang van de mensheid.

*Aviva Dierckx,
voorzitter
Liberale Vrouwen*

Prijzen liggen wel eens onder vuur, zelfs Nobelprijzen. Een vredesprijs aan een voormalige terrorist schiet bij velen in het verkeerde keelgat. Maar ook een prijs voor intenties die nog niet uitgevoerd waren, zoals bij Obama, kon op kritiek rekenen. Het kan altijd nog erger: er zijn al humanitaire prijzen uitgerijkt, waar de gelauwerde later verguisd werd als tiran. Of in de politieke sferen: waar de gelauwerde een aantal jaren later van partij gewisseld heeft. Ja, je kan toch wel besluiten, als je van bepaalde prijzen het rijtje laureaten afloopt, dat de politieke opportuniteiten en de tijdsgeest een niet onaanzienlijke rol spelen.

Vrouwen in de prijzen

In de wereld van cultuur en politiek is 50/50 nog niet totaal vanzelfsprekend. Edoch, op het vlak van wereldverbeteraars en moedige idealisten die genomineerd kunnen worden voor een prijs, scoren vrouwen wél zeer hoog. Geen wonder als je weet dat het lot van vrouwen niet overal in de wereld goed zit, wat op verzet van vrouwen kan rekenen. Daarnaast zijn er heel wat vrouwen die zich voor 't nut van 't algemeen opwerpen tot verdedigers van de democratie en de vrijheid en zelfs hun leven op het spel zetten.

Malala

Steeds opnieuw en met aandrang vraagt de jonge Malala het recht op onderwijs voor meisjes. Het was de reden voor een aanslag op haar leven. De publiciteit die dat opleverde heeft ze ingezet om met nog meer aandrang te pleiten. Ze heeft nu het oor van zowel gewone mensen als van wereldleiders, en instanties vallen over elkaar heen om haar te nomineren voor

prijzen. 2011: Pakistaanse Jeugd vredesprijs. 2012: Maladag van de VN. 2013: Internationale Kindervredesprijs en de Sacharovprijs voor de Vrijheid van Meningsuiting. En nu dus ook de Nobelprijs voor de Vrede. Daarmee moet het wel volstaan, zegt u? Wacht even!

De lange weg naar Birma

Aung San Suu Kyi is nu weer een vrije vrouw en actief politica. Maar zij heeft in haar land jaren in huisarrest doorgebracht, onder de krijgswet veroordeeld. Omdat ze verkiezingen had gewonnen, onwenselijk voor het militaire regime. Het hield haar niet tegen om vanuit haar gevangenschap te publiceren en videoboodschappen buiten te smokkelen. Ze probeerde verschillende malen te ontsnappen, haar volgers toe te spreken die rond haar huis op het gazon verzamelden. Ook zij kreeg in 1991 de Nobelprijs voor Vrede, die ze trouwens toen niet zelf in ontvangst kon nemen. Maar die prijs was geen culminatiepunt. Daarna, in 1995, kende de Liberale Internationale haar de Prijs voor de Vrijheid toe, die ook al aan Benazir Bhutto en Vaclav Havel gegeven werd. Waarom?

Levensverzekering

Naar aanleiding van de Prijs voor de Vrijheid aan Aung San Suu Kyi, was het onze Annemie Neyts die stelde dat zo'n prijs ook een levensverzekering kan zijn voor de ontvanger. Dat het ook een waarschuwing is aan bepaalde regimes: we blijven het werk van die persoon opvolgen, wàg het niet om die naar het leven te staan. Het staat ook letterlijk vermeld in de criteria die de Liberale Internationale hanteert. Punt 1 draait rond

inzet voor de waarden van vrijheid, mensenrechten, democratie en vrede, punt 2 over bijdragen tot verandering. Het cruciale punt drie stelt letterlijk dat de prijs kan worden toegekend aan 'personen aan wie deze prijs een bescherming zou kunnen bieden tegen extreme vormen van politieke vervolging'. In dié zin zijn er mensen die niet genoeg prijzen kunnen krijgen, zoals destijds Aung San Suu Kyi en nu Malala, ten teken van ONZE niet verslappende aandacht.

Vlaanderen

In liberaal Vlaanderen reiken we de Blauwe Schuit uit, de Blauwe Reus, de Blauwe Kei, het Blauwe Ei... Het LVV heeft nog de eerbiedwaardige Prijs Herman Vanderpoorten. Die laatste ging steeds naar een persoon die blijk gaf van de kwaliteiten die kenmerkend waren voor wijlen Herman, in casu verdraagzaamheid, onkreukbaarheid, sociale edelmoe-digheid, politieke rechtlijnigheid, burgerzin en nog zo een paar. Deze prijs en de meeste blauwe prijzen zijn eerder "bekroningen van een levenswerk" dan "aanmoedigingsprijzen" voor wie nog een lange weg voor zich heeft. Ik weet niet of ook deze prijs Herman Vanderpoorten als levensverzekering kan dienen, maar indien ja zou ik zeggen: volg het voorbeeld van de Liberale Internationale en denk aan aanmoediging en aan levensverzekering ipv aan 'viering', zo dienen wij de ware vrijheid en vooruitgang. ■

() Mao zei dat vrouwen de helft van de hemel op hun schouders dragen. De Liberale Vrouwen is het eerder om de wereld te doen: dit is een column van Aviva Dierckx over dié bepaalde kijk op de wereld.*

In het Liberaal Archief te Gent loopt momenteel een tentoonstelling over de geschiedenis van het Liberaal Vlaams Verbond, dat vorig jaar honderd jaar jong was.

Honderd jaar LVV in een tentoonstelling

Het Liberaal Vlaams Verbond werd in 1913 opgericht als reactie tegen het overwegend Franstalig karakter van het liberalisme, ook in Vlaanderen. In het begin bestond het LVV hoofdzakelijk uit Vlaamsgezinde liberale verenigingen (zoals liberale Vlaamse Bonden, Willemsfondsafdelingen, kiesverenigingen en politieke clubs). Als overkoepelend orgaan bracht het LVV deze verenigingen samen en probeerde hun acties op elkaar af te stemmen. Pas later evolueerde het LVV naar een individuele ledenvereniging.

Tijdens het interbellum kregen Julius Hoste jr. en Arthur Vanderpoorten, twee boegbeelden van het LVV, een ministerpost. Hierdoor kreeg het LVV aanzienlijk meer prestige binnen de liberale beweging.

Na de Tweede Wereldoorlog werd Volksbelang, het oudste nog bestaande liberale tijdschrift, op initiatief van Albert Maertens en Julius Hoste jr. opnieuw uitgegeven als ledenblad van het LVV. Volksbelang groeide onder het hoofdredacteurschap van Piet

Van Brabant en Frans Strieleman uit tot dé spreekbuis van het LVV en het Vlaamse liberalisme. Het speelde ook een grote rol in de uitbouw van de Vlaamse PVV. Het blad verschijnt nog steeds tien keer per jaar. Alle nummers van Volksbelang (vanaf 1867) zijn integraal te raadplegen op de website van het Liberaal Archief.

De jaren '60 en '70 waren hoogtepunten in de werking van het LVV, dat in 1968 een voortrekkersrol speelde wanneer de Vlaamse PVV-afdelingen van het kiesarrondissement Brussel zich afscheurden van de Brusselse PVV/PLP-federatie en de Blauwe Leeuwen oprichtten. De Vlaamse standpunten van het LVV botsten hoe langer hoe meer met de unitaire visie van de PVV/PLP. Op basis van de LVV-standpunten schreef Frans Grootjans zijn Vlaams Liberaal Manifest - Steeds Meer, waarin hij de krijtlijnen uittekende van het Vlaams liberalisme. Deze tekst wordt als basis gebruikt voor de oprichting van de Vlaamse PVV in 1972. Daarna bleef het LVV

wat verweesd achter, maar herwon midden de jaren '70 zijn vechtlust in de strijd tegen het Egmontpact.

De jaren '80 werden gekenmerkt door het voorzitterschap van Camille Paulus en een brede aandacht voor maatschappelijke problemen. Sinds 1993 is Clair Ysebaert voorzitter van het LVV. Met de uitbouw van de (Open) VLD wijzigde ook de opdracht van het LVV dat evenwel blijft waken over een sociaal geïnspireerd liberalisme en nog steeds maandelijks themabijeenkomsten houdt. ■

KDB

De tentoonstelling in het Liberaal Archief, Krampersplein 23 te 9000 Gent is nog tot 14 november 2014 te bezoeken, elke werkdag van 9 tot 12 en van 13 tot 17 uur. Ook groepsbezoeken zijn mogelijk, maar hiervoor graag een seintje vooraf op 09/221.75.05 of op info@liberaalarchief.be

NESKE BEKS

NOG GEEN DIMITRI VERHULST

door John Rijpens

In Nederland vergelijkt men het roman-debuut van Neske Beks, *DE KLEENEX KRONIEKEN*, met Dimitri Verhulst's *DE HELAASHEID DER DINGEN*. Neske Beks, geboren in Antwerpen, is de dochter van een Vlaamse moeder en een Gambiaanse vader. Van haar drie weken groeide ze op in een Vlaams gezin in Mortsel, begon een toneelopleiding aan de Studio Herman Teirlinck en studeerde af aan de theaterschool Selena Susanna in Amsterdam. Zij verhuisde naar Amsterdam en begon er filmscenario's te schrijven. In de documentaire *EIGEN VOLK* vertelde zij het verhaal van haar Vlaamse familie.

HUMOR

Maar er zat duidelijk meer in. Het schrijven van een roman: *DE KLEENEX KRONIEKEN*, net als bij Dimitri Verhulst, een met humor geschreven familie- en dorpskroniek. Geen kluchtige humor maar een debuut geschreven met een scherpe pen en een authentiek geluid, met veel begrip voor de fallende mens.

In de ik-vorm vertelt de 18-jarige Priscilla, de heldin van het verhaal, een halfbloed, haar lotgevallen in de benauwende atmosfeer van het dorp Mortsel (in de jaren '70), dat wordt overschaduwd door twee fabrieken waar elke dorpsbewoner lijkt terecht te moeten komen: een brouwerij en een papieren zakdoekjesfabriek. Haar biologische moeder heeft ze nooit gekend, haar vader is een lokale kapper 'die niet uit de voeten kon met haar kroeshaar'. Een aantal belangrijke personages in haar jonge leven hebben te maken met een lokale kliniek, waar haar oma werkt als een 'leidinggevende' in een team van dertien poetsvrouwen. Een bizarre figuur in haar kinderjaren is een begrafenisonderneemer, die haar briefjes schrijft in lege bierflesjes gestopt. En verder zijn er een Hollandse

Neske Beks.

directeur van de kliniek, het speelterrein van Priscilla als kleuter, een soort opa voor haar, en passant de minnaar van haar oma. De andere personages zijn minder scherp gekend: een soort godmother van de kleurlingen, de baas van de brouwerij, een onbekende verwante, een mythische zwaarlijvige madame, Priscilla's eerste liefde en haar beste vriendin.

LASTIGE PUBERTEIT

In het tweede deel van het boek beschrijft Beks het ontroerende optreden van Priscilla, dat wordt afgedaan als dat van een 'lastige puberteit'. Een aantal van Priscilla's omringende karakters laat Beks via door hen geschreven 'kronieken' meer uitleg geven over hun verleden. Finaal, aan het einde van Priscilla's zoektocht naar een eerste job, wil zij weg "uit dit benauwde dorp". De 'friendly fire' van 5 april 1943 die aan honderden mensen in Mortsel het leven kostte, speelt een belangrijke rol is veel reminiscenties van haar entourage.

Hoe ook, *DE KLEENEX KRONIEKEN* is een ode aan Beks' kinder- en jeugdjaren, een lofzang aan haar ouders en een analyse van het ouderschap en de familiebanden. Daardoor is zij echter nog geen Dimitri Verhulst. Beks wisselt hoofdstukken af in de ik-vorm met andere over mensen die indruk maken, positief en negatief, uit haar omgeving. Soms is zij vuilgebekt, maar als een briljante styliste en modern meisje wordt haar dat vergeven.

SOCIALE ZORG

Haar debuutroman verraadt over de gehele lijn een sociale zorg, een medeleven met de 'gewone mens', begrip voor een soort modern proletariaat. Beks is aardig op weg (maar moet dat vanzelfsprekend nog bevestigen) een episch talent te worden met lyrische en moraliserende facetten. Achter de bravoure van een ruwe terminologie die de levenssfeer van een bepaalde maatschappelijke laag weergeeft, en dus functioneel is, komt de moraliste en satiricus kijken, die huichelaarlijk, verstarring, bureaucratie, bekrompenheid en gebrek aan levensdurf aan de kaak stelt. Haar humaniteit is volkomen aards, zij erkent geen andere wetten dan die binnen de natuur werkzaam zijn.

In elk personage, en vooral in dit van de hoofdpersoon Priscilla schuilt een heimwee naar edel geluk. Maar de moderne samenleving en de haast onontkoombare vooroordelen t.o.v. een 'negerinnetje' slaan dat verlangen stuk of maken het tot een tragisch kwijnen. Ontroerend debuut, soms rauw en verbeteren, maar eerlijk, indringend geschreven en getuigend van medelijden met de medemens. Het is nu aan Beks om te bewijzen dat zij haar eigenzinnige weg kan vervolgen en ons verhalen en romans brengt die opvallen door hun vaart en stilistische precisie en met leesplezier dat van de pagina's spat. ■

Neske Beks, *De Kleenex Kronieken*. Uitg. De Harmonie, Amsterdam, 2014; 243 blz.; 17,90 euro

Hongarije

Niet het Verenigd Koninkrijk, maar Hongarije dreigt de ultieme toetssteen te worden voor Europese samenhang. Terwijl de wrevel groeit over het autoritaire beleid van de rechtse eerste minister Viktor Orbán en zijn Fidesz-partij, kijkt de Europese Commissie ongegeneerd de andere kant op. Ruim 25 miljard steunfondsen (2014-2020) zijn zonder bevraging opzigezet voor Hongarije, vooral voor het aanzwengelen van de groei en plattelandsontwikkeling. Zelfs 40 miljoen euro mag gaan naar visserij. Wellicht voor hengelaars langs de Donau.

door *Lukas De Vos*

Toch staat de EU voor een kantelpunt. Door steeds meer toe te geven, is Orbán met de dag brutaler geworden, eigenzinniger, en onbeschroomd eng nationalistisch. Hij wou zijn vroegere vicepremier, en oud-minister van buitenlandse zaken en justitie Tibor Navracsics, in de nieuwe EU-commissie loodsen. De hoorzitting in het Europees Parlement werd een dovemansgesprek. Navracsics beleed met de lippen de democratische waarden van de Unie, maar kwam er niet toe ook maar iets terug te nemen van de onrustwekkende hervormingen die de voorbije jaren in Hongarije zijn opgelegd. Opgelegd, omdat door een wijziging van de kieswet, de hertekening van de kiesdistricten, de inkrimping van het parlement, en de verscherpte controle op alle media een tweederde meerderheid bij de parlementsverkiezingen (hernieuwd na de nieuwe stembusgang in mei dit jaar) Orbán volledige armslag gaf.

Ruk naar rechts

Begin oktober moesten de gemeenteraadsverkiezingen het sluitstuk vormen van de onstuitbare ruk naar rechts, die Navracsics als justitieminister destijds hondstrouw in het voordeel van Fidesz uittekende. Het EP

zag zo'n man op onderwijs, cultuur, jeugd en burgerschap niet zitten. Hij kreeg de week na zijn hoorzitting een herkansing. Tevergeefs. Commissievoorzitter Jean-Claude Juncker mocht zich meteen buigen over een herschikking van bevoegdheden – ook vier andere kandidaten vielen door de mand, de Sloveense premier Alenka Bratusek die zichzelf voorstelde, is wandelen gestuurd – wou hij de blamage niet oplopen dat in de oktoberzitting in Straatsburg het EP zijn voltallige commissie gewoon zou wegstemmen. Kwam daarbij dat Alenka Bratusek (ALDE) vervangen werd door de onervaren Violeta Bulc, waardoor de liberalen een vicevoorzitterschap kwijtspeelden. Het gemor is niet weggeëbd nu er een onfris opbod kwam tussen socialisten en EVP: de enen namen het niet dat de Spaanse kandidaat Cañete, die belangenvermenging in de oliesector moeilijk kon verdoezelen, gegrild werd bij zijn twee hoorzittingen; de anderen moesten zich reppen om de Fransman Moscovici te redden vanwege diens weinig succesvol financieel beleid in eigen land. Navracsics werd sowieso inhoudelijk gedegradeerd.

Ongeschikte politici

Ondanks de politieke spelletjes is het een goeie zaak dat het EP zijn taal bij de beoordeling van kandidaat-commissarissen zo zeer ter harte neemt. Ook bij vorige hoorzittingen

zijn ongeschikte politici, genre Rocco Buttiglione met zijn oerconservatieve opvattingen over de seksen (2004), of de Bulgaarse Rumiana Jeleva voor onkunde en belangenvermenging (2010), in hun blootje gezet. Navracsics haalde het wel in de tweede ronde met de hakken over de sloot.

Wat is de inzet nu? Een maatschappijmodel dat haaks staat op de vrijemarktdemocratie en de burgerrechten. Bij de gemeenteraadsverkiezingen van begin oktober zijn vrijwel alle grote steden in handen gaan vallen van Fidesz. Het linkse Szeged blijft tegen de stroom in roeien. In kleinere steden en dorpen maakt de ronduit fascistische partij Jobbik een grote doorbraak. Ze verhoogt haar burgemeestersaantal van 3 tot 14, maar faalde in de verovering van de oostelijke industriestad Miskolc. Links is hopeloos verdeeld en uiteengevallen in drie partijen. Toch moet Jobbik nog de duimen leggen voor de neocommunistische partij van oud-premier Ferenc Gyurczány, die 31 burgemeesters krijgt. Jobbik is wel in 18 van de 19 provincies de tweede partij geworden, en dat is slecht nieuws voor de Romazigeuners. Zo is Ólz gevallen, waar een kwart van 35.000 inwoners Roma zijn, die leven in de getto's van de buitenwijken, vaak zonder riolering of waterbedeling. De ervaring in stadjes waar Jobbik vroeger won, met name in Tiszavavári en Györgyöspata (dat ze nu weer moesten

Een koekoek in het Europese nest

prijsgaven), wijst op toenemend geweld en pasterijen tegen de minderheden.

Dreigende taal

Erger is dat Orbán schaamteloos dreigende taal blijft spreken. De eerste golf van radicale hervormingen is afgerond, na 12 oktober volgt een tweede, reusachtige hermodellering van het land. Het raster is nu al duidelijk: Orbán zet alles op totale centralisatie. Niet voor niets zingt hij geregeld de lof van sterke leiders, prijst hij de orde, bewondert hij Poetins Rusland en Erdogans Turkije. In een toespraak in Roemenië brak hij een lans voor de onvrije, gedisciplineerde staat. Bill Clinton noemt dat “illiberalisme” ongezouten de keuze voor “autoritair kapitalisme” – niet zonder ongelijke verdeling, want één derde van alle Hongaren leeft onder de armoedegrens. Na deze verkiezingen zal de staat de schulden van de gemeenten overnemen. Maar het toezicht vanuit Boedapest wordt loodzwaar. Een speciale sectie van zo'n 200 man, volgestouwd met Fideszgetrouwen, krijgt het laatste woord. En centralisatie houdt ook vlakschaving in, eenvormige, ideologisch gestuurde planning. In het onderwijs, in de cultuur, in de geschiedenisinterpretatie (waar revanchisme en irredentisme gedijen, nu alle Hongaren in de diaspora mee stemrecht hebben gekregen). “Nationale indoctrinatie”, noemt de kritische Pester Lloyd die ontwikkeling. Zeker nu alle gemeentescholen moeten overstappen naar het KLIK, het staatsonderwijs dat strak vasthoudt aan gelijkvormige leerplannen.

Fluiten in het donker

Europa heeft al die tijd in het donker gefloten. Een verpletterende verantwoordelijkheid berust bij de EVP. Onder Wilfried Martens luidde de slagzin dat de EVP de grootste moest worden, wie er ook binnengehaald werd. Het heeft het sociaal-christelijk fun-

Viktor Orbán

dament danig doen verwateren, met bedenkelijke leden als de Britse conservatieven, Berlusconi's Forza Italia, en Orbán's Fidesz. De EVP heeft de 14 Europese Fideszzetels evenwel broodnodig om haar meerderheid te behouden in het EP. De verantwoording is altijd dat Fidesz een kartel heeft gevormd met de onbetekenende christendemocratische KPNB. Zelfs na de desastreuze hoorzitting slaagde de Duitse CDU-afgevaardigde Sabine Verheyen erin te gewagen van een overtuigende repliek van Navracsics. Quod non, gezien de wederoproeping.

De overtuiging groeit bij verschillende partijen dat zwijgen toestemmen werd. Dat in eigen nest een koekoeksei is uitgebroed. Europa heeft Orbán laten uitgroeien tot een ongeleid projectiel, dat zich van een embargo

tegen Moskou niks aantrekt en zelf overeenkomsten sluit met Gazprom. Dat schuldig verzuim nu rechtzetten, kan onvoorziene gevolgen hebben. De sociale vleugel van de EVP kan tot brekens toe afstand nemen van de zeer rechtse conservatieven. Of wordt de verleiding groot voor Fidesz om met UKIP samen te gaan, nu de groep EFDD van Nigel Farage uiteen is gevallen. Zo wijzigt helemaal het spelbeeld, niet alleen in commissie en parlement, maar ook in het onderlinge weefsel van waarden en verdragen.

Racistische spreker

Orbán is leep genoeg om af en toe de Unie een wortel toe te gooien. Zo heeft hij begin oktober een bijeenkomst van de uiterst rechtse, Amerikaanse denktank National Policy Institute (Montana) laten verbieden, waar racistische sprekers als de Rus Aleksandr Doegin zouden spreken. Zo heeft het gerecht de politie veroordeeld omdat ze onterecht de Budapest Gay March verbood. In 2012. Veroordeeld tot excuses. (Maar intussen is het Hooggerechtshof gemuilkorfd, verplicht vroeg gepensioneerd, en opgelapt met Fideszkandidaten). Het populisme van Orbán heeft de grenzen van de welvoegelijkheid bereikt. Orbán die de Unie uitdagend het nieuwe (communistische) Moskou noemt. Orbán die het hoofd van Veritas (het Rijksinstituut voor Geschiedenis) ongestraft laat verklaren dat de jodendeportatie gewoon “een maatregel van de vreemdelingenpolitie” was. Orbán die de stoottroepen van Jobbik het vuile werk laat opknappen, zoals de “ontruiming van sloppenwijken” in Miskolc. Alleen woonden ook daar vrijwel uitsluitend Romazigeuners. Orbán die zijn napoleontische intronisatie in 2016 wil houden in de Burg – kosten nu al geraamd op 600 miljoen euro. Europa zou er goed aan doen om zijn steunfondsen in het oog te houden. En zijn democratische eisen opleggen. ■

REKENINGRIJDEN... MEER DAN OOIT!

Twee recente vaststellingen in het verkeer geven -voor zover nog nodig...- een economische onderbouw om nu maar zo vlug mogelijk (en niet alleen voor vrachtwagens) over te schakelen naar het rekeningrijden, en/of het invoeren van een intelligente kilometerheffing.

Mark Bienstman
mbienstman@hotmail.com

Dat zijn namelijk: de test waarbij het (tijdelijk) afschaffen van de tolheffing in de Liefkenshoektunnel merkbaar de drukte op de Antwerpse Ring (en zelfs de toegangswegen tot die Ring) doet afnemen, en ook de duidelijke afname van het aantal verkeersongevallen op die stroken van ons autowegenet waar trajectcontrole werd ingevoerd. Dus telkens is de les die kan worden getrokken: raak aan de portemonnee van de chauffeur en hij/zij past zijn/haar gedrag aan, maar.... niet altijd in de goede richting.

Tol vermijden

Zo nemen dus de meeste chauffeurs het reeds drukst bezette deel van de Antwerpse Ring om op die manier de (redelijk hoge) tolheffing in de Liefkenshoektunnel te vermijden: dat ze daardoor zelf nog eens bijdragen aan het verder bemoeilijken van de reeds bestaande files en opstoppingen nemen ze er maar bij (met alle economische én ecologische gevolgen van dien). Anderzijds leren we in Oost-Vlaanderen (het traject op de E40 rond Wetteren en de strook op de E17 viaduct in Gentbrugge) dat als er een echte en permanente "pakkans" is, onze chauffeurs plots wél heel gedisciplineerd de snelheidslimiet kunnen respecteren (waardoor ongevallen en/of geluidsoverlast drastisch afnemen, met alle - welgekomen - economische en/of ecologische en menselijke gevolgen van dien).

Met andere woorden: het prijs- en/of marktmechanisme werkt perfect in onze dagelijks

verkeerssituatie. Nu komt het er alleen nog op aan de nodige politieke moed te tonen om dat overall (maar ook en vooral intelligent) toe te passen. De grootste fout die onze politici hierbij kunnen maken, is om van deze verkeerskundige benadering "en stoemelings" een budgettaire operatie te willen maken: het is en het mag niet de bedoeling zijn méér geld in het laadje te brengen. Het moet er op de eerste plaats om gaan de verkeersstromen beter te managen en beter (geografische en in de tijd) te spreiden. Mocht het resultaat zijn dat daardoor meer ontvangsten binnenkomen dan is dat maar zo, maar het mag zeker niet het vertrekpunt zijn.

Winnaars en verliezers

Bij deze omschakeling van (meestal vaste) heffingen (de verkeersbelastingen...) naar variabele (in functie van aantal gereden km en plaats/ tijdstip van "verbruik") prijzen, zullen er - individueel bekeken - altijd winnaars en verliezers zijn. Maar dat is nu precies het opzet van heel deze aanpak. Mocht dat niet zo zijn, zou er niets aan het gedrag van

de bestuurders wijzigen... Zij die echt heel veel (en/of op het verkeerde moment) met de wagen rijden (zelfs al is dit voor hen onvermijdelijk om professionele redenen) mogen de kosten hiervan niet afwentelen op de rest van de gemeenschap. Als zij echt op deze momenten per sé de baan op moeten (en/of willen), dan wil dit zeggen dat er daar - voor hen - ook minstens even belangrijke "baten" tegenover staan. Welnu de politieke én sociale rechtvaardigheid (én solidariteit) is niet gediend met een privatisering van de baten en een collectivisering van de lasten. Dus het aloude principe: "de vervuiler betaalt" moet, zeker in deze materie, onverkort van toepassing blijven.

Nu maar hopen dat onze bewindslieden naar het volledige plaatje zullen willen/kunnen kijken: dat ze zicht niet gek zullen laten maken door de (eerder beperkte) groep die bij de invoering van een km heffing méér zal moeten betalen (en er dus alle belang bij heeft zicht te organiseren en veel lawaai en kabaal te maken in de media) en geen oog heeft voor de overgrote meerderheid die wel belang heeft bij een of andere vorm van rekeningrijden, maar die zich wellicht minder zichtbaar en/of luidruchtig zullen manifesteren.

Immobiliteit

De mobiliteit - in feite moeten we stilaan spreken van de immobiliteit - in onze regio's is dermate geëvolueerd, dat er drastisch (én efficiënt) MOET worden ingegrepen. De kosten van de files (niet alleen in termen van verloren werkuren voor de economie, gemiste afspraken - maar ook in termen van leefmilieu - volksgezondheid - veiligheid - ...) worden dermate groot, dat nietsdoen géén optie meer is. Nu alleen nog moedige politici vinden die woorden ook durven omzette in (gedurfde) daden.... Met de volgende verkiezingen die pas over 5 jaar gepland zijn, zou dit geen probleem mogen vormen?